

Minden iskolaköteles gyermeket be kell iratni!

A székesfővárosi tanács fölhívása.

Hivatalosan megállapították, hogy Budapesten 26.000 iskolaköteles (6—15 éves koru) gyermek nem jár semmiféle iskolába. A tanács most azon fáradozik, hogy az összes iskolakerülőket beiskolázza. Ezt a célt szolgálja az a plakát is, amely most a főváros utcáin megjelent és amely hangban és tartalomban örvendetes módon különbözik az ilyenmü hivatalos hirdetményektől.

Elvtársainknak, az egész fővárosi szervezett munkásságnak, különös figyelmébe ajánljuk ezt a hirdetményt.

A tanács figyelmezteti a főváros lakosságát a törvényes iskolakötelezettségre és fölkéri az érdekelteket — „a maguk és gyermekeik érdekében“, hogy *ne várják be a hatósági kényszerítő és büntető eszközök alkalmazását.* Majd így folytatja:

A székesfőváros tanácsa ezeket az eszközöket lehetőleg mellőzni szeretné, mert igazán eredményesnek és értékesnek csak azt a népművelő munkát tartja, amely nem kényszerítő és büntető eszközök alkalmazásán alapszik, hanem a közönség megértő, önkéntes közreműködésén.

Azokat a polgárokat, akik maguk nem szorulan ilyen buzdításra és ösztönzésre, arra kérjük, legyenek szívesek fölvilágosítás és meggyőzés útján oda hatni, hogy az iskolázatlan gyermekeket ezek gondozói haladéktalanul irassák be az iskolába.

Különösen kérjük erre a munkásosztályhoz tartozó és a népoktatás fontossága iránt fogékony polgárokat. Ugyanis az iskolázatlan gyermekek legnagyobb része az ő társadalmi rétegükből kerül ki és nekik módjukban van a gyakori személyes érintkezés útján hatni azokra a szülőkre, akik gyermekeiket, sőt azokra a munkáltatókra is, akik iskolaköteles alkalmazottakat az iskolába járástól visszatartják.

Általános tájékoztató szolgáljanak a következők:

1. Az 1918. évi szeptember elejével kezdődő iskolaévben:

a) mindennapos iskolába kötelesek járni azok a gyermekek, akik 1906. évi szeptember 1-je és 1912. évi augusztus 31-e közt születtek;

b) ismétlőiskolába pedig azok, akik 1903. évi szeptember 1-je és 1906. évi augusztus 31-e közt születtek.

2. A mindennapos iskolaköteleseket rendszerint a lakásukhoz legközelebb eső elemi iskolába kell beírni.

3. Az ismétlő iskolaköteleseket — ha nem járnak valamely elemi-, polgári-, közép- vagy tanonciskolába — a lakásukhoz legközelebb eső ismétlőiskolába kell beírni.

4. A székesfőváros elemi iskoláiban semmiféle címen sem kell fizetni egy fillért sem. Az anyakönyvi hivatal a gyermekekórát bizonyító igazolványt ingyen adja ki, ugyancsak a kerületi tisztiorvos is az oltási bizonyítványt, egyéb iratokra pedig — az előző évi iskolai bizonyítványon kívül — a beírásnál nincs szükség. De ha valaki a beírás napjáig nem tudta megszerezni a szükséges iratokat, ez sem akadály, mert az iskolaigazgató nyíltan beírja a gyermeket s az okmányokat ilyen esetben utólag kell beszerezni.

5. A teljesen szegény szülőknél, különösen az özvegyeknek és a hadbavonult apáknak gyermeki a legszükségesebb könyveket, író- és rajzszerkeket ingyen adják az iskolában.

6. A tél elején a Népjóléti Központ a teljesen szegény iskolás gyermekeket, amennyire csak lehet, cipővel és egyéb ruhával is ellátja.

7. A napnak azokban az óráiban, amikor a tanítás szünetel, az olyan iskolásgyermeket, akik egy vagy más okból nem részesülhetnek odahaza a kellő szülői gondozásban, az elemi iskolákkal kapcsolatos napközi otthonok fogadják be, ahol megfelelő fölügyelet alatt vannak s ahol az arra rászorulóknak ingyen ebédet is kapnak.

Az iskolaköteles gyermekek iskoláztatását elmulasztó szülők és gyámok ellen, nemkülönben az olyan munkáltatók ellen, akik a náluk alkalmazott iskolaköteles gyermekeknek a kellő időben való beírását és rendszeres iskolába járatását bármilyen ürügy alatt elmulasztják, a székesfőváros tanácsa szigorúan alkalmazni fogja a törvényes megtorló eszközöket.

A tanács tehát „a népoktatás fontossága iránt fogékony“ munkásokhoz fordul, hogy támogassák az iskolakötelezettség végrehajtásában. A szervezett munkások, akik a népoktatás nagy fontosságát csakugyan megértik és átérzik, bizonyára meg is tesznek majd minden tőlük telhetőt. Hogy mit tehetnek? Fölvilágosítással és buzdítással iparkodjanak rábírní az elmaradottabb munkástársaikat gyermekeik iskolába járatására; azokat a munkáltatókat pedig, akik iskolaköteles korn alkalmazottait nem iratják be az iskolába, ha a jó szó nem használ jelentsék föl az illető kerületi előljáróságnál, vagy még inkább az Iskolaköteleseket Nyilvántartó Hivatalnál (IX, Szvetenay-u. 28).

De — ezt nem győzzük elégszer ismételni — a fővárosnak messzemenő intézkedéseket kell tennie az iskolás gyermekek élelmezése, fölruházása, könyvekkel és iskolaszerekkel való ellátása terén. Ez a sikernek egyik legfőbb föltétele.

A főváros kellő áldozatkészsége és a munkásság megértő közreműködése jó eredményeket biztosíthat. „A törvényes megtorló eszközök szigorú alkalmazása“ pedig csak a végső esetre való, de a jelen esetben már csak azért sem ér sokat, mert az a megtorlás, amit a főváros tanácsa kilátásba helyez, nevétségesen csekély: az iskolakerülő gyermek szülőjét vagy esetleg munkáltatóját 1—2 és legföljebb 8 korona bírsággal lehet sújtani, hosszadalmas és többnyire meddő eljárások során. Így állapította ezt meg a törvény ötven év előtt, amikor

az ötven krajcár még pénz volt és így van ez még ma is. A hadkötelezettség komoly dolog: a kaszárnyakerülőket súlyos börtönnel, sőt bizonyos esetekben halállal büntetik, az iskolakötelezettséget egykoronás (és többnyire be sem hajtható) büntetésekkel: egy ócska, rossz vice. Új törvény kell, amely az iskolakötelezettséget igazán megvalósítja: elsősorban iskolákról és az iskolaköteles gyermekek szükségleteiről való gondoskodással, másodsorban komoly, szigorú büntetésekkel különösen a gyermekeket kizsákmányoló munkáltatókkal szemben. Enélvezesse is — nem lesz képes az iskolakötelezettség elvét teljesen keresztül vinni.

Giovanni Verga.

*

(Parasztbecsület, Nedda, Szentek háboruja.

— A Világosság-Könyvtár 10—13. száma. —

A Népszava-könyvkereskedés kiadása. —

Ára 1.20 korona.)

A Világosság-Könyvtár legújabb füzeté három Verga-elbeszélést mutat be magyar fordításban. A füzet borítékliján között néhány ismertető mondat szerint Verga „az első olasz író, aki hátat fordított a romanticizmusnak“. Ez teszi művészi munkásságát fontossá a mi szemünkben is.

A romanticizmusnak idealista művészeti irányzat, amely a napoleoni idők után régi hagyományok alapján alakult ki a kapitalizálódott irodalomban és körülbelül az a fölfogása a világról, hogy ez a világ az elképzelhető világok legjobbika. A romantikus író ilyformán nem foglalkozhatik gyarló emberekkel, hanem emberbőrbe bújtt angyalokkal és ördögökkel, problémákat föl nem vethet, hiszen a jónak győzedelmeskednie kell a gonoszon és az érdeklődést csak úgy tarthatja ébren, ha hősei emberi erőt meghaladó kalandokba bocsátkoznak. A romanticizmusnak tartalma kimerül a mese-mondásban, művészi elve a gyönyörködtetés. Minthogy pedig gyönyörködésre az emberiségnek csak elenyésző kis része ér rá, a romanticizmus arisztokrata művészet: az uralkodó osztályok művészete.

A termelőeszközökben beállott ama változások, amelyek a múlt század első felében lezajlott európai forradalmakat okozták, — megnövelték az uralkodó osztályok számát. Ezzel a társadalmi berendezés bizonyos fokig demokratizálódni kényszerült. Az uralkodó osztályok közé sok olyan elem került, amely még háttában érezte az élet bugó fütykését és úgy találta, hogy az a világ, amelynek hegy-völgyét sirás és fogak csikorgatása tölti be — még sem lehet az elképzelhető legjobb. A mennyei igazság hitele megrendült, a materializmus vált a fölvilágosultak világszemléletévé és isten, akire a nemhivőknek nagyobb szüksége van, mint a hívőknek — mintegy tiszteletbeli elnöke lett a világnak. A kor politikusai az emberiség nevében javítani kívánják az immár több herének dolgozó tömegek helyzetét, ám a cél nyilvánvaló: türhető rabságból nem lesz forradalom. Így lett a liberalizmus a XIX. század uralkodó eszméjévé és az a művészet, amely realizmus, naturalizmus, verizmus néven ugyanezt a célt szolgálja, a kor világszemléletének kifejezője.

Giovanni Verga, az olasz verizmus megalapítója, ennek az irányznak egyik legjelentékenyebb alakja. Az a három elbeszélés, amelyet a Világosság-Könyvtár most kissé hevenyészett fordításban közöl, kellő fogalmat ad nemcsak Vergáról, hanem egész irányának természetéről is.

A Parasztbecsület az író első munkái közül való. A balladák tömörségével előadott, kissé romantikus szerelmi történet, amelyet Verga később drámává, majd operalibrettóvá dolgozott föl és Mascagni zenéje révén világhírré jutott. De verista hajlamai már ebben is kifejezésre jutnak. Az elbeszélés hősei forróvérű szicíliai figurák és nem papirfigurák. Lola nem azért lesz hűtlen Turidduhoz, mert kevésbé daliás, mint Alfio, hanem mert szegényebb. Ime, a verizmus: az élet a maga valóságában.

A Nedda tipikus verista elbeszélés. Neddának, egy kis szicíliai parasztlánynak megható története, ami annyiból áll, hogy keserves munkája gyümölcsét megszedi a gazda, a